

Domsagohistorik

Borås tingsrätt

Text: Elsa Trolle Önnerfors

Tings- och rådhusinventeringen 1996 - 2007

Eva Löfgren
Ylva Blank
Henrik Borg
Elsa Trolle-Önnerfors
Johanna Roos

Borås tingsrätt

Mellan åren 1680 och 1696 bildade Kinds och Redvägs härad en gemensam domsaga tillsammans med Vedens och Ås härad. Veden och Ås bröts dock ut 1696¹ medan Kind och Redväg stannade inom domsagan och utgjorde varsitt tingslag (fram till 1948). Vedens härad flyttades till Bollebygds och Marks domsaga, som från och med nu gick under benämningen Marks, Bollebygds och Vedens domsaga häradsrätt. Alla tre häraderna utgjorde egna tingslag.² Ås härad å andra sidan förenades med Gäsene och Kullings härad (jfr Alingsås tingsrätt). Ås och Gäsene bröts dock ut ur den nya domsagan 1849, och bildade en egen jurisdiktion, Ås och Gäsene härads domsaga.³ De områden som utgjorde grunden till *före detta Sjuhäradsbygdens tingsrätts domkrets* var Kinds, Redvägs och Marks härad samt Ulricehamns stad.

Marks härad hade haft Skene, i Örby socken, som rätten tingsstad sedan 1646.⁴ Skene låg ungefär mitt i häradet, och där korsades två större landsvägar. På 1680-talet fanns en tingsstuga på platsen, och 1758 uppfördes ett nytt tingshus på en kulle nära landsvägen. Byggnaden förföll emellertid snabbt, och revs i slutet av 1830-talet. Ett nytt hus uppfördes på samma plats som det tidigare 1838. Det användes fram till 1901, då det sista tingshuset i Skene stod klart. Huset låg på en kulle, cirka 100 meter norr om den gamla tingsplatsen, och i närheten av både järnvägsstationen och gästgiveriet. Skene var tingsplats fram till underrättsreformen 1971 (se nedan).⁵

Kinds härad hade sedan 1640 sin rätten tingsstad i Svenljunga, och det äldsta tingshuset uppfördes samma år. Huset användes fram till 1857, då häradsrätten flyttade in i ett nybyggt hus vid torget inne i Svenljunga, mitt emot gästgiveriet. Byggnaden var belägen på nästan samma plats som det gamla tingshuset, och användes till dess att Svenljunga upphörde som tingsställe år 1971.⁶

Sedan 1644 hade Redvägs härad sin tingsplats i Timmele, strax norr om Bogesund (nuvarande Ulricehamn). Ett tingshus uppfördes troligen omkring 1640. Huset låg vid landsvägen och mitt emot kyrkan.⁷ År 1728 flyttades tinget under en tioårsperiod till Ulricehamn, av okänd anledning, för att sedan återvända till Timmele igen från och med 1739. Tingshuset i Timmele var då i stort behov av reparation, och det fanns planer på att uppföra ett nytt tingshus på platsen. Men ingenting hände och 1843 flyttades tingsstället in till Ulricehamn. Häradsrätten inhystes i ett hus från 1780-talet på Storgatan, som låg mitt emot gästgiveriet. Till en början hyrde man huset, men köpte sedan loss det 1857.⁸ År 1896 uppfördes ett nytt tingshus inne i staden. Det gamla huset hade helt enkelt blivit för litet.⁹

Ulricehamn hette från början Bogesund, och det äldsta privilegiebrevet var från 1604. År 1741 ändrades namnet till Ulricehamn (efter drottning Ulrika Eleonora). Ulricehamn låg

¹ K.Br. till Göta Hovrätt den 14/8 1695 (Almquist s. 237).

² Almquist s. 237.

³ K.Br. 13/2 1849 (Almquist s. 238f).

⁴ Wildte, 1951 s. 101; Larsson, 1981 s. 123.

⁵ Bergstrand, 1971, s. 11-21; Larsson s. 126-136; Wildte, 101f.

⁶ Boger, 1972, s. 27-30; Jernlid, 1994, s. 95ff; Wildte s. 103ff.

⁷ Boger, 1972 s. 30; Jernlid-Herngren s. 95.

⁸ Boger, 1972 s. 32; Ljungström, 1975, s. 61.

⁹ Boger, 1972 s. 34ff; Wildte s. 104ff.

under rådhusrätt, men man vet inte när den första rådhusbyggnaden uppfördes. Från 1600-talet och framåt var dock rådhuset beläget vid stadens torg. År 1711 inhystes även Göta Hovrätt i rådhuset lokaler. Hovrätten ville fly undan den koleraepidemi som då härjade i Jönköping. På mitten av 1720-talet uppfördes ett nytt rådhus, som snart blev för litet. Staden köpte 1775 ett annat hus vid torget, och rådhusrätten flyttade dit.¹⁰ Det sistnämnda rådhuset förstördes dock i en stadsbrand år 1788.¹¹ Året därpå uppfördes ett nytt rådhus, även detta beläget vid torget.¹² Staden fick sin första järnvägsförbindelse 1847, och järnväg till Borås 1917. Ulricehamn lades under landsrätt från och med 1948, och förenades med Kinds och Redvägs domsaga.¹³

Borås tingsrätts domkrets, som den såg ut fram till 1996, hade sin grund i områdena för Bollebygds, Vedens, Ås och Gäsene häraders samt Borås stad.

Vedens härad höll sedan 1680-talet ting i Borgstena kyrkby, som hade bra vägförbindelser och gästgiveri. Man vet inte mycket om de första tingshusen. Den byggnad som man höll förhandlingar i på 1830-talet var dock i dåligt skick. Dåvarande häradshövdingen klagade, och menade att han inte kunde vistas i huset ”utan att lida till min hälsa”.¹⁴ År 1835 flyttades tingsstället in till Borås, där häradsrätten 1894 flyttade in i rådhusets lokaler i de centrala delarna av staden.

Bollebygds härad fick sin tingsplats i Flässljum, Bollebygd, 1642. Ett tingshus uppfördes där omkring 1650, och det låg bredvid vid kyrkan och gästgiveriet. År 1760 byggdes ett nytt tingshus vid landsvägen. Huset var i bruk till 1920, då Bollebygds härad flyttade sina tingsförhandlingar in till Borås (se nedan).¹⁵

Ås härad hade 1680 sitt tingsställe i Hällstad by. Hällstad hade en bra placering i häradet då kungsvägen mellan Jönköping-Alingsås-Vänersborg gick förbi byn. Troligen låg där en tingsstuga söder om kyrkan. Det var dock oklart både när man började hålla ting på platsen, och när man flyttade förhandlingarna till Väby. Flytten ägde troligtvis rum vid mitten av 1700-talet.¹⁶ I Väby fanns ett tingshus nära gästgiveriet, några kilometer från kyrkbyn. Huset förföll dock, och blev med tiden ”ohälsosamt att vistas i”, så småningom kom det att rivas.¹⁷ I början av 1760-talet stod ett nytt tingshus i sten färdigt. Huset användes under en tid även av Gäsene härad (se nedan). Även detta hus förföll, och gick till slut inte att reparera. År 1796 tvingades man återigen att flytta, denna gång till ett trähus vid vägen mellan Häkerum och Hällestad, nordväst om Ulricehamn. Huset låg på en kulle mittemot gästgiverigården. Ås härad höll ting på platsen fram till 1920 (se nedan).¹⁸

Gäsene härad hade Ljung som rättan tingsställe sedan 1644, och en tingsstuga byggdes 1648. Ett nytt tingshus uppfördes 1737, men byggnaden förföll snabbt och förhandlingarna flyttades till Mörlunda 1753 där man under en tioårsperiod höll ting på gästgiveriet. Mellan åren 1763 och 1776 var häradet uppdelat på två tingslag, ett övre och ett nedre. Det nedre tingslaget höll sina förhandlingar på Kullings härads tingsställe i Eklanda (se Alingsås tingsrätt) medan det

¹⁰ Boger, 1990, s. 2ff.

¹¹ Boger s. 4.

¹² Boger s. 7.

¹³ SFS 1947:567.

¹⁴ Wildte s. 100.

¹⁵ Wildte s. 100f.

¹⁶ Källman, Gustav, 1958 s. 81ff.

¹⁷ Bergstrand, 1974, s. 14.

¹⁸ Källman s. 83ff; Wildte s. 97f.

övre tingslaget nyttjade Ås härads nybyggda hus i Väby (se ovan). År 1776 slog dock de båda tingslagen ihop igen och återvände till Ljung, där ett nytt tingshus uppfördes 1774-1776.¹⁹ Huset var beläget drygt en mil söder om Herrljunga, och användes av Gäsene härad fram till 1948 då tingsplasten flyttades till Borås.²⁰

Borås stad fick sina stadsprivilegier 1622, och låg under rådhusrätt. Man vet inte när det äldsta rådhuset uppfördes, men från mitten av 1660-talet låg ett rådhus mitt på stadens torg. Ett nytt rådhusbygge påbörjades 1678, och var precis slutfört då byggnaden brann ned i den stora branden 1681. Efter branden tog det 26 år innan ett nytt rådhus stod klart (1707), men tjugo år senare brann även det rådhuset ned. År 1734 påbörjades uppförandet av det nya rådhuset i sten. På 1820-talet förstördes rådhusbyggnaden vid två tillfällen, och efter branden 1822 fick byggnaden en ny placering, men låg kvar vid torget. Det nya rådhuset var färdig 1835.²¹ År 1910 uppfördes en ny rådhusbyggnad vid ena kortsidan av Stora torget, inne i centrala Borås.

År 1920 slogs Ås och Gäsene ihop med Bollebygds och Vedens härader, och bildade Borås domsaga. Sammanslagningen var logisk då både Ås och Gäsene gränsade till Vedens härad. Dessutom var häradshövdingeämbetet i Bollebygds och Vedens domsaga vakant. Den nya domsagan utgjordes av två tingslag, dels Ås, Vedens och Bollebygds tingslag med tingsställe i Borås, dels Gäsene tingslag med tingsplats i Ljung. Samtidigt beslutades att Marks härad skulle utgöra en egen jurisdiktion, Marks domsaga, med tingsplats, liksom tidigare, i Skene.²²

Borås domsaga höll till en början sina förhandlingar i ett hus från 1888, där Vedens härad tidigare hade hållit ting. År 1920 bytte häradsrätten hus med Godtemplarorden som sina lokaler tvärs över gatan. Bakom bytet låg både praktiska och ekonomiska skäl. Häradsrätten behövde större lokaler efter domsagoförändringarna medan Godtemplarorden hade ett för stort hus, som bidrog till föreningens dåliga ekonomi.²³ År 1964 flyttade häradsrätten in i ett nytt, och betydligt större, hus som låg utmed den äldre vägen in till Borås centrum. Med tiden hade man helt enkelt vuxit ur det gamla tingshuset.²⁴ Sjuhäradsbygdens tingsrätt övertog huset när denna bildades 1971. Tingsrätten inhystes i byggnaden fram till 1996, då sammanslagningen med Borås tingsrätt ägde rum (se nedan).

I början av 1950-talet genomfördes den så kallade storkommunreformen, och de allra minsta kommunerna försvann. Syftet med reformen var skapa logiska och rationella kommunindelningar. De borgerliga kommunerna skulle vara så pass stora att de kunde erbjuda den service som samhället kunde förvänta sig. Även domsagoindelningen påverkades av kommunförändringarna.²⁵ Ytterligare reformer genomfördes på 1960- och 70-talen, då bland annat det gamla stadsbegreppet försvann. År 1965 förstatligades rådhusrätterna. I början av 1970-talet trädde även den nya underrättsreformen i kraft. Häradsrätterna och

---

¹⁹ Wildte s. 95f.

²⁰ Jfr SFS 1947:679.

²¹ Forsell, 1953, s. 349-353.

²² SFS 1919:560.

²³ Dahlquist, 1999 s. 20ff.

²⁴ Dahlquist, 1999 s. 28f.

²⁵ Borås domsaga omfattade efter kommunreformen 1952 följande område: Gäsene, Hökerums, Fristads, Toarps, Brämhults, Sandhults, Bollebygds och Björketorps landskommuner. Marks domsaga omfattade Sättila, Västra Marks, Horreds, Kungsäters, Svansjö, Örby, Seglora, Fritsla och Kinnarumma landskommuner samt Skene och Kinna köpingar. Kinds och Redvägs domsaga slutligen utgjordes av Lysjö, Axelfors, Högvads, Kindaholms, Tranemo, Dalstorps, Södra Åsarps, Långhems, Åsundens och Redvägs landskommuner, Svenljunga köping samt Ulricehamns stad (SFS 1950:452). Se även SFS 1950:58.

rådhusrätterna försvann och ersattes av tingsrätter. År 1971 bildades Sjuhäradsbygdens tingsrätt²⁶ och Borås tingsrätt.²⁷ Båda tingsrätterna hade tingsställe och kansli i Borås. Nuvarande Borås tingsrätt bildades i oktober 1996 då Borås tingsrätt slogs samman med Sjuhäradsbygdens tingsrätt.²⁸ Den nya tingsrätten flyttade in i det gamla rådhusets lokaler.

Borås tingsrätt

Lagman: Ann-Christine Lindeblad

Tingsrättens nuvarande organisation

Anställda: c:a 50

Ord. domare: lagman + 6 rådmän

Tingsnotarier: 9

Tingsfiskaler: 1

Tingsrättens jurisdiktionsområde:

Borås kommun

Bollebygds kommun

Marks kommun

Svenljunga kommun

Tranemo kommun

Ulricehamns kommun

Ordinarie domare

Lagmän vid Borås tingsrätt

B.m Gudmund Ernulf	fullm. 1.8.1963	1971–1981
John Halvar Hedvall	fullm. 7.5.1982	1982–1987
Harry Werner Jusélius	fullm. 26.8.1985	1987–1999
Ann-Christine Lindeblad	fullm. 22.12.1998	1999–

Rådmän fr.o.m 1971

Eric Allgårdh	1971–1972
Ante Olof Beck–Friis	1971–1972
Bengt Lindeblad	1971–1976
John Halvar Hedvall	1971–1982
Claes Göran Theorin	1971–1995
Harry Claes Håkan Henriksson	1972–1988
Björn Erik Karlén	1973–1991
Ruth Leena Tuulikki Henriksson	1976–1989

²⁶ Sjuhäradsbygdens tingsrätt omfattade följande områden: Hökerums landskommun, de kommuner som ingick i Marks domsaga, med undantag av Viskafors landskommun, samt kommunerna i Kind och Redvägs domsaga (SFS 1970:101). Efter ytterligare kommunreformer omfattade Sjuhäradsbygdens tingsrätt Mark, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamns kommuner (SFS 1973:740 och SFS 1995:496).

²⁷ Borås tingsrätt omfattade efter tingsrättsreformen Borås stad, Viskafors landskommun samt området för Borås domsaga, med undantag av Gäsene och Hökerums landskommuner (Gäsene, se Alingsås tingsrätt) (SFS 1970:101). Efter ytterligare kommunsammanslagningar på 1970-talet utgjordes Borås tingsrätts domkrets fram till 1996 av Borås och Bollebygds kommuner (SFS 1973:740 samt 1994:1378).

²⁸ SFS 1995:925. Nuvarande Borås tingsrätt omfattar Bollebygds, Borås, Marks, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamns kommuner.

Tings- och rådhusinventeringen 1996 - 2007

Bo Claes Alexander Ljungberg	1988–1990
Sven Johan Olof Peter Mannergren	1989–1992
Ann-Christine Birgitta Lindeblad	1991–1999
Anders Davidsson	1992–1995
Lars Arfvidson	1993–
Mats Eriksson	1995–
Boris Preijde	1995–
Jörgen Kvist	1996–
Mats Sjösten	1997-1999

Lagmän vid Sjuhäradsbygdens tingsrätt

Allan Källoff	fullm. 1.1.1971	1971–1973
Nils Lindroth	fullm. 1.8.1973	1973–1985
Harry Jusélius	fullm. 26.8.1985	1985–1987
Harry Claes Håkan Henriksson ²⁹	fullm. 1.11.1988	1988– 1996

Rådmän fr.o.m 1971

Sten Ossian Krister Theorin	1971–1985
Anders Claes Jörgen Kvist	1985–1996

Kinds härad

Domsagotillhörighet:	1680–1695	Med Redvägs, Vedens och Ås härad
	1696–1950	Med Redvägs härad

Tingsplatser:	1680–1970	Svenljunga

Häradshövdingar

Gustaf Eldstierna	fullm. 18.12.1680	1680–1694
Benjamin Dannerberg ³⁰	fullm. 21.11.1694	1694–1726
David Göthenstierna	fullm. 24.9.1726	1726–1746
Wolter Planck	fullm. 6.5.1747	1747–1771†
Per Hultgren ³¹	fullm. 9.10.1771	1771–1793
Sven Gabriel Lindeqvist	fullm. 11.1.1793	1793–1839†
John Roy	fullm. 19.10.1839	1839–1855
Gerdt Johan Stenberg	fullm. 7.3.1856	1856–1891†
Carl Abraham Hellström	fullm. 10.12.1892	1892–1897
Verner Rudolf Pius Wærn	fullm. 25.9.1897	1897–1913†
Herman Otto Falk	fullm. 20.3.1914	1914–1916
Olof Gotthard Bergfeldt	fullm. 28.11.1916	1916–1940†
Hugo Andreas Söderström	fullm. 20.12.1940	1941–1963

²⁹ t.f lagman 1987-88

³⁰ adlad Dannerhielm

³¹ adlad von Seth

Allan Källoff fullm. 14.8.1965 1964–1970

Marks härad

Domsagotillhörighet: 1680–1695 Med Bollebygds härad
1696–1919 Med Bollebygds och Vedens härad
1920–1950 Egen domsaga

Tingsplatser: 1680–1970 Skene

Häradshövdingar

Samuel Ehrencrona	fullm. 18.12.1680	1680–1693†
Anders Hylthén	fullm. 16.3.1693	1693–1699
Johan Hoffdahl (a. von Hoffdahl)	fullm. 8.4.1699	1699–1714†
Daniel Lagerqvist	fullm. 2.10.1714	1714–1734†
Johan Ehrenlund	fullm. 16.12.1734	1734–1736†
Simon Martin Hörling	fullm. 27.5.1736	1736–1741†
Reinhold Höijer	fullm. 13.1.1742	1742–1755†
Erik Cederlöf	fullm. 26.3.1756	1756–1775
Johan Rogberg	fullm. 14.3.1775	1775–1796
Samuel Ståhl (adlad von Stahl)	fullm. 25.10.1796	1796–1829
Bengt Wolter Hessle	fullm. 12.12.1829	1829–1878
Fredrik Wilhelm Åberg	fullm. 19.12.1879	1879–1893
Johan Henrik Olaus Wold	fullm. 11.8.1893	1893–1918
Wilhelm Norén	fullm. 12.12.1919	1920–1924
Axel Robert Gotthard Nyrén	fullm. 31.12.1924	1924–1934
Birger Axelsson Lundberg	fullm. 24.7.1934	1934–1953
Nils Wilhelm Graneli	fullm. 1.10.1953	1953–1965

Redvägs härad

Domsagotillhörighet: 1680–1695 Med Kinds, Vedens och Ås härad
1696–1950 Med Kinds härad

Tingsplatser: 1680–1727 Timmele
1728–1738 Bogesund (Ulricehamn)
1739–1842 Timmele
1843–1970 Ulricehamn

Häradshövdingar

Gustaf Eldstierna	fullm. 18.12.1680	1680–1694
Benjamin Dannerberg ³²	fullm. 21.11.1694	1694–1726
David Göthenstierna	fullm. 24.9.1726	1726–1746
Wolter Planck	fullm. 6.5.1747	1747–1771†
Per Hultgren ³³	fullm. 9.10.1771	1771–1793
Sven Gabriel Lindeqvist	fullm. 11.1.1793	1793–1839†
John Roy	fullm. 19.10.1839	1839–1855

³² adlad Dannerhielm

³³ adlad von Seth

Gerdt Johan Stenberg	fullm. 7.3.1856	1856–1891†
Carl Abraham Hellström	fullm. 10.12.1892	1892–1897
Verner Rudolf Pius Wærn	fullm. 25.9.1897	1897–1913†
Herman Otto Falk	fullm. 20.3.1914	1914–1916
Olof Gotthard Bergfeldt	fullm. 28.11.1916	1916–1940†
Hugo Andreas Söderström	fullm. 20.12.1940	1941–1963
Allan Källoff	fullm. 14.8.1965	1964–1970

Ås härad

Domsagotillhörighet:	1680–1695	Med Kinds, Redvägs och Vedens härad
	1696–1848	Med Gäsene och Kullings härad
	1849–1919	Med Gäsene härad
	1920–1950	Med Bollebygds, Vedens och Gäsene härad

Tingsplatser:	1680–1720	Hällstad
	1720–1919	Väby
	1920–1970	Borås

Häradshövdingar

Gustaf Eldstierna	fullm. 18.12.1680	1680–1694
Benjamin Dannerberg ³⁴	fullm. 21.11.1694	1694–1695
Anders Sundberg	fullm. 31.3.1695	1695–1716
Lars Sundberg	fullm. 8.12.1716	1716–1747
Johan Fredrik Bruce ³⁵	fullm. 2.5.1747	1747–1756
Peter Johan Montan	fullm. 5.10.1756	1756–1768
Svante Johan Möllerhiem	fullm. 21.6.1768	1768–1769
Nils Samsioe	fullm. 18.1.1769	1769–1773
Henrik Wolter Elers	fullm. 1.6.1773	1773–1796
Birger Ludvig Themptander	fullm. 10.2.1796	1796–1832
Christian Fredrik Löwenadler	fullm. 22.6.1833	1833–1844
Per Ulrik Stenberg	fullm. 11.6.1845	1845–1848
Carl Hasselrot	fullm. 16.3.1858	1858 ³⁶ –1872
Carl Johan Rudolf Stridbeck	fullm. 27.9.1872	1872–1888
Thor Herman Odencrants	fullm. 21.9.1888	1888–1914
Jean Herman Braconier	fullm. 30.4.1915	1915–1919
Jean Herman Braconier ³⁷	fullm. 30.4.1915	1920–1940
Karl Arvid Swartling	fullm. 19.8.1940	1940–1960
Ivar Henningsson Mankell	fullm. 1.1.1961	1961–1968
T.f H.h Bertil Hagard ³⁸	fullm. ?	1968–1970

Bollebygds härad

Domsagotillhörighet:	1680–1695	Med Marks härad
	1696–1919	Med Marks och Vedens härad

³⁴ adlad Dannerhielm

³⁵ nat. De Bruce

³⁶ från 1849-1858 var ämbetet obesatt

³⁷ se Ås domsaga

³⁸ se Jönköping rådhusrätt

1920–1950 Med Vedens, Ås och Gäsene härad

Tingsplatser: 1680–1920 Flässljum
1920–1970 Borås

Häradshövdingar

Samuel Ehrencrona	fullm. 18.12.1680	1680–1693†
Anders Hylthén	fullm. 16.3.1693	1693–1699
Johan Hoffdahl (a. von Hoffdahl)	fullm. 8.4.1699	1699–1714†
Daniel Lagerqvist	fullm. 2.10.1714	1714–1734†
Johan Ehrenlund	fullm. 16.12.1734	1734–1736†
Simon Martin Hörling	fullm. 27.5.1736	1736–1741†
Reinhold Höijer	fullm. 13.1.1742	1742–1755†
Erik Cederlöf	fullm. 26.3.1756	1756–1775
Johan Rogberg	fullm. 14.3.1775	1775–1796
Samuel Ståhl (adlad von Stahl)	fullm. 25.10.1796	1796–1829
Bengt Wolter Hessle	fullm. 12.12.1829	1829–1878
Fredrik Wilhelm Åberg	fullm. 19.12.1879	1879–1893
Johan Henrik Olaus Wold	fullm. 11.8.1893	1893–1918
Jean Herman Braconier ³⁹	fullm. 30.4.1915	1920–1940
Karl Arvid Swartling	fullm. 19.8.1940	1940–1960
Ivar Henningsson Mankell	fullm. 1.1.1961	1961–1968
T.f H.h Bertil Hagard ⁴⁰	fullm. ?	1968–1970

Vedens härad

Domsagotillhörighet: 1680–1695 Med Ås härad
1696–1919 Med Marks och Bollebygds härad
1920–1950 Med Bollebygds, Ås och Gäsene härad

Tingsplatser: 1680–1835 Borgstena Kyrkby
1835–1970 Borås

Häradshövdingar

Gustaf Eldstierna	fullm. 18.12.1680	1680–1694
Benjamin Dannerberg ⁴¹	fullm. 21.11.1694	1694–1695
Anders Hylthén	fullm. 16.3.1693	1695–1699
Johan Hoffdahl (a. von Hoffdahl)	fullm. 8.4.1699	1699–1714†
Daniel Lagerqvist	fullm. 2.10.1714	1714–1734†
Johan Ehrenlund	fullm. 16.12.1734	1734–1736†
Simon Martin Hörling	fullm. 27.5.1736	1736–1741†
Reinhold Höijer	fullm. 13.1.1742	1742–1755†
Erik Cederlöf	fullm. 26.3.1756	1756–1775
Johan Rogberg	fullm. 14.3.1775	1775–1796
Samuel Ståhl (adlad von Stahl)	fullm. 25.10.1796	1796–1829
Bengt Wolter Hessle	fullm. 12.12.1829	1829–1878

³⁹ se Ås domsaga⁴⁰ se Jönköping rådhusrätt⁴¹ adlad Dannerhielm

Fredrik Wilhelm Åberg	fullm. 19.12.1879	1879–1893
Johan Henrik Olaus Wold	fullm. 11.8.1893	1893–1918
Jean Herman Braconier ⁴²	fullm. 30.4.1915	1920–1940
Karl Arvid Swartling	fullm. 19.8.1940	1940–1960
Ivar Henningsson Mankell	fullm. 1.1.1961	1961–1968
T.f H.h Bertil Hagard ⁴³	fullm. ?	1968–1970

Gäsene härad

Domsagotillhörighet:	1680–1695	Med Kullings, Vättle och Ale härader
	1696–1848	Med Ås och Kullings härader
	1849–1919	Med Ås härad
	1920–1950	Med Bollebygds, Vedens och Ås härader

Tingsplatser:	1680–1753	Ljung
	1753–1762	Mörlunda
	1763–1776	Eklanda ⁴⁴
	1763–1776	Väby
	1776–1947	Ljung
	1947–1970	Borås

Häradshövdingar

Johan Gustafsson Örnevinge	fullm. 18.12.1680	1680–1685
Johan Rasch	fullm. 14.3.1685	1685–1687
Paul Kock	fullm. 10.4.1687	1687–1695
Anders Sundberg	fullm. 31.3.1695	1695–1716
Lars Sundberg	fullm. 8.12.1716	1716–1747
Johan Fredrik Bruce ⁴⁵	fullm. 2.5.1747	1747–1756
Peter Johan Montan	fullm. 5.10.1756	1756–1768
Svante Johan Möllerhiem	fullm. 21.6.1768	1768–1769
Nils Samsioe	fullm. 18.1.1769	1769–1773
Henrik Wolter Elers	fullm. 1.6.1773	1773–1796
Birger Ludvig Themptander	fullm. 10.2.1796	1796–1832
Christian Fredrik Löwenadler	fullm. 22.6.1833	1833–1844
Per Ulrik Stenberg	fullm. 11.6.1845	1845–1848
Carl Hasselrot	fullm. 16.3.1858	1858 ⁴⁶ –1872
Carl Johan Rudolf Stridbeck	fullm. 27.9.1872	1872–1888
Thor Herman Odencrants	fullm. 21.9.1888	1888–1914
Jean Herman Braconier	fullm. 30.4.1915	1915–1919
Jean Herman Braconier ⁴⁷	fullm. 30.4.1915	1920–1940
Karl Arvid Swartling	fullm. 19.8.1940	1940–1960
Ivar Henningsson Mankell	fullm. 1.1.1961	1961–1968
T.f H.h Bertil Hagard ⁴⁸	fullm. ?	1968–1970

⁴² se Ås domsaga

⁴³ se Jönköping rådhusrätt

⁴⁴ 1764-1776 var häradet delat i två tingslag. se 10.7.4. och 10.7.5.

⁴⁵ nat. De Bruce

⁴⁶ från 1849-1858 var ämbetet obesatt

⁴⁷ se Ås domsaga

⁴⁸ se Jönköping rådhusrätt

Städer med rådhusrätt: Borås och Ulricehamn**Borgmästare i Borås**

Afse på Stommen	1622
Lars Toreson	1624–1626
Håkan Larsson	1626–1629
Anders Andersson	1629
Lars Larsson	1629
Håkan Larsson	1630–1631
Erik Andersson	1632–1633
Sven Håkansson	1633
Sven Pedersson Windruff	1633–1655
Johan Sv. Windruff	1655–1675
A. Gunnarsson Stillman	1676
Sven Pehrson	1676
Nils Jacobsson	1677–1704
Esbjörn Michelsson	1794–1707
Magnus Mellander	1707–1724
Carl Ulf	1724–1743
Friedrich Ingman	1743–1759
Axel Edberg	1760–1765
Georg Tollstorp	1766–1803
Gustaf Krook	1804–1809
David Ståhl	1810–1817
Carl Bolin	1817–1820
O.P. Schånberg	1820–1863
Jacob Alfred Wendt	1863–1892
Jonas Fr. Boberg	1893–1924
Karl Sjöstrand	1924
Wilhelm Norén	1924–1938
Carl Axel Skoog	1939–1963
Gudmund Ernulf	1963–1981

Borgmästare i Ulricehamn

Eric Unge	1769–1803
Magnus Barkman	1803–1811
Carl Adolf Björkman	1811–1821
Anders Vesterstrand	1822–1847
Gerdt Johan Stenberg	1847–1856
Henric Lundqvist	1857–1870
Victor Ekenman	1873–1886
Carl Wallenqvist	1886–1908
Carl Vilhelm Spens	1908–1947

Litteratur

Almquist, Jan Eric *Lagsagor och domsagor i Sverige : med särskild hänsyn till den judiciella indelningen* Norstedt Stockholm 1954-1955

Andersson-Palm, Lennart, *Vid Skene ting 1751-1769: referat och register till domboksnotiser om fyra socknar i Mark.* - Göteborg, 1990.

Bergstrand, Carl-Martin; *Rätt och rättskipning i Marks härad under gången tid*, 1970

Bergstrand, Carl-Martin, *Från Borås och Ås härad på 1700-talet*, Säffle, 1973

Bergstrand, Carl-Martin, *Från Borås och Ås härad*, Jönköping, 1974

Boger, Gustaf, *Då häradsting hölls i Kinds, Redväg och Ulricehamn.* - Ulricehamn, 1972. - 199 s.

Boger, Gustaf, *Rådhuset - när stod det färdigt? - I: Ulricehamns tidning* 890316

Boger, Gustaf, *Ulricehamns rådhus: ett stycke stadshistoria.* - 1990.

Dahlquist, Matilda: ”*Från ordenshus till tingshus. Byggnadshistorisk dokumentation av Korsnäbben 1 i Borås*”, s. 20ff. Otryckt 5-p. uppsats, Institutionen för miljövetenskap och kulturvård, avdelningen för kulturvård, Göteborgs universitet, VT 1999.

Ericson, S., ”*Borås rådhus*”. - I: *Arkitektur och dekorativ konst* 1910

Forssell, N., *Borås stads historia* 2. - 1953.

Jernlid, Alf och Hergren, Ingemar, *Svenljunga - en bok om dess historia och utveckling.* Svenljunga hembygdsförening, 1994. s.95-103

Källman, Gustav, *Ting och tingstad i Ås härad.* - I: *Från Borås och de sju häraderna* 1958

Larsson, Gustav; ”*Häradsrätten*”, art. ur *Där färdvägar mötas*, 1981

Ljungström, Claës Johan: ”*Redvägs Härad med staden Ulricehamn*”, Stockholm 1975

Sandwall, S., *Borås rådhus.* Borås, 1910

Spens, C V., ”*Anders Westerstrand, borgmästare i Ulricehamn 1822-1847*” - I: *Från Borås och de sju häraderna* 1956

Stiftelsen Gäsene tingshus 30 år: jubileumsskrift 1987. - 1987.

”Täflingen för nytt rådhus i Borås.” - I: *Arkitektur och dekorativ konst* 1907

Wildte, Fridolf: ”Västergötlands tingsställen. 1. Tingsställen i Göteborg och Bohus län samt Älvsborgs län”, s. 101. I: *Västergötlands fornminnesförenings tidskrift* 1951;

Rådhus värt att skydda? (Ulricehamn). - I: *Göteborgsposten* 900526

Rådhuset blir byggnadsminne?. - I: *Ulricehamns tidning* 890923

Oenigt fullmäktige - byggnadsminnesförklara rådhuset! - I: *Ulricehamns tidning* 890923

”Domare i Ås härad 1558-1958#. - I: *Från Borås och de sju häraderna* 1958, s 88

Invigning av Borås domsagas tingshus i Borås, 1/2-1965